

2021. áprilisi mérnök évfordulók, emlénapok + *programok*

A korona-vírus járvány miatt valamennyi korábban meghirdetett szakmai-program lemondásra, vagy online térbe került!

1. – 70 éve alakult a Posta Hálózatépítő Üzemi Vállalatok

A hazai távbeszélő hálózatok építése és szerelése 1879-től az engedélyeket szerzett egyes vállalkozó szellemű személyek által alapított társaságok révén kezdődött. Ezek felett az Állam felügyeleti jogot gyakorolt. A távbeszélő rohamos fejlődésével, annak a társadalomban betöltött szerepével kapcsolatosan Baross Gábor kereskedelemügyi miniszter 1887-ben úgy döntött, hogy „egy ilyen fontos eszköz nem lehet az egyes vállalkozások prédája”, ezért a meglévő hálózatokat megváltotta és a távbeszélő szolgáltatást állami kezelésbe vette. A további fejlődés érdekében megalkotásra került az 1888. évi XXXI. törvénycikk, mely a távíró, távbeszélő és villamosjelző-berendezések építését az állam fenntartott jogának minősítette és rögzítette, hogy az ingatlan tulajdonosok a hálózatok tám-szerkezeteinek felállítását az ingatlanaikon ellenszolgáltatás nélkül tűrni kötelesek. A távbeszélő szolgáltatás ennek eredményeként, és különös tekintettel az 1887-től alkalmazott posta-mérnökök munkájának köszönhetően rohamos fejlődésnek indult. A fejlődés további alapját az 1897-ben végleg állami kezelésbe vett távbeszélő hálózatok és azok központjai biztosították. A további fejlődést a földalatti kábelhálózatok építésének beindítása biztosította. Ebben az időben az alépitmény hálózatokat vállalkozók építették, a kábelek behúzását és szerelését a Felten és Guillaume valamint a Pozsonyi kábelgyárak szakemberei végezték. A kábelhálózatok bővülése, átalakítása és a jelentkező kábelhibák olyan problémákat hoztak felszínre, melyek kezelése fontos döntés elé állította az akkori vezetőséget, s megoldásként saját kábelszerelői gárda és kábelosztály került felállításra 1912-ben. Ettől kezdve a kábelosztály és szerelőik fontos szereplői a Magyar Királyi Postának, mely immáron különböző szervezetek keretein belül működtek. A Műszaki Felügyelőségből Budapesti Távíró és Távbeszélő Igazgatóság lett, s ezen belül Kábelügyosztály alakul két osztállyal: építési és fenntartási osztállyal. 1922-ben a Kábelügyosztály az Igazgatóságon belül az 5-ös Műszaki ügyosztály része lett. 1925-ben megalakul a Távbeszélő Igazgatóságon belül a IV/1. Építési és a IV/2. Fenntartási Osztály. Az elsőbe az új építések zöme, a másodikba a teljes kábelszerelés és fenntartás beletartozott. Ettől kezdve már nem a gyárak és a Vállalkozók végezték a helyi kábelépítési és szerelési munkákat, hanem a két csoport vette át e teendőket. 1926-ban a Távíró és Távbeszélő Igazgatóság megszűnt. A kábelügyek a Vezérgazgatóság 9. Üzemosztályához kerülnek, mint VII/1. építési és a VII/2. szerelési osztály. Itt külön tömb- és csőépítő részleg is működött, mely a vállalkozók által végzett ilyen jellegű munkákat irányította és azokat átvette. 1929-ben újra létrejött a Budapesti Távíró és Távbeszélő Igazgatóság, ahol a kábelügyek az 5/1. Építési, 5/2. Szerelési és 5/3. Ipari csoportokhoz tartoztak. 1940-ben megalakult a Kábelhivatal a Budapesti Távíró- és Távbeszélő Igazgatóság felügyelete alatt. 1947-ben a Posta Kábelhivatal elnevezéssel központi hivatal szerveződött. A szerelési részleg a Budapest IX. ker. Dandár utcai telephelyre költözött. 1949. szeptember 1-én volt a Posta Átvitel-technikai- és Kábelüzem megalakulása. Ezt követően a Népgazdasági Tanács határozata alapján éppen hetven éve, 1951. április 1-én Postai Hálózatépítő Üzemi Vállalatok alakultak Budapest, Debrecen, Miskolc, Pécs, Sopron és Szeged székhellyel...

5. – 30 éves a Magyar Energetikai Társaság

A rendszerváltoztatás 1989-1991 közötti kezdeti időszakát új, ismeretlen kihívások, az addig nem ismert munkanélküliség, az útkeresés, az ország lakosságára rázúdult bizonytalanságból fakadó félelemérzet, az intenzív viták, új konfliktusok, a nagyfokú bizonytalanság jellemezte. Felbomlott a monolitikus szocialista intézményrendszer, megszűnt a tervgazdaság, elindult a piacgazdaságra történő átállás. Az állami irányítású energetika területén elindult a monopolhelyzetben lévő vállalatcsoportok szerkezetének átalakítása. Élénk viták folytak a jövő energiaellátásának lehetséges módozatairól, a megújuláshoz szükséges tőke előteremtésének a lehetőségeiről. Az energetikai szakemberek között is éles viták alakultak ki a jövő energiaellátásának lehetséges megoldásairól. Ennek szervezeti kerete kezdetben az 1949-ben alapított, nagy létszámú Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület (ETE) volt. Az egyesület megújítása érdekében elindított belső reformelképzelések, az aktuális folyamatok megkérdőjelezett demokratikussága, az energetika jövőjének kérdéseiben megjelenő különböző nézetek, az ebből kifejlődött személyes viták és feszült hangulat oda vezetett, hogy az ETE-tagok egy csoportja elhatározta az ETE-ből való kiválást, és egy új, nemzeti elkötelezettségű egyesület megalapítását. Az állam-szocialista múltat meghaladó, a piacgazdaság, a jövőorientált új szellemiség és az ország sorsa iránt elkötelezett csoport zászlóvivői, az új civil egyesület előkészítésének fő mozgatói dr. Halzl József (EGI), dr. Járosi Márton (Budapesti Erőmű), dr. Jászay Tamás (BME) és dr. Petz Ernő (BME) voltak. Ilyen előzményekkel került sor – a hazai energetika megújításának szolgálatára és társadalmi támogatására – 1991. április 5-én, a BME D. épületének 502. termében a Magyar Energetikai Társaság (MET) alapító közgyűlésére. A MET első elnökének dr. Jászay Tamás professzort választották. A tartalmában és küllemében is színvonalas „Magyar Energetika” című saját folyóirat 1993 elején jelent meg először, dr. Büki Gergely alapító főszerkesztő gondozásában. A megengedett kétszer hároméves ciklus lejárta után 1997-ben, dr. Petz Ernőt, 1999-ben dr. Jászay Tamást, 2005-ben dr. Penninger Antal professzort, 2011-ben dr. Garbai László professzort, 2017-ben pedig Zarándy Pál okl. villamosmérnököt, a Magyar Mérnöki Kamara Elnökség tagját választották a MET elnökévé. „A MET – nevéből is fakadóan – olyan szervezet, amely a magyar társadalom érdekei mentén gondolkodva kíván szakmai fórumot biztosítani az energetika legkülönbözőbb területein működő szakemberek számára, hozzáadott értéket teremtve a mindennapi energiagazdálkodási gyakorlatban éppúgy, mint energiasztratégiai kérdésekben.” – fogalmazott immáron 2021. január 25-én az online módon megtartott tisztújító közgyűlésen dr. Jászay Tamás új elnök, aki egyben köszönetét fejezte ki Zarándy Pál korábbi elnöknek az elmúlt időszakban végzett munkájáért.

5. – 175 éve alakult a Balaton Gőzhajózási Társaság

A dunai gőzhajózás megindulása után közel három évtizeddel jelent meg a Balatonon az első gőzhajó. Egyik kezdeményezője és tetemes részben anyagi támogatója Széchenyi István volt; többek között az 1846. április 2-án *Balaton* gőzhajózás címmel megjelent röpiratában szállt síkra a „magyar tengeren” való gőzhajózás megindítása mellett. Ezt megelőzően, 1842-ben, egy füredi nyaralása során Kossuth Lajos is felvetette a balatoni hajózás ügyét. 1846. április 5-én gróf Széchenyi István elnökletével alakult meg a Balaton Gőzhajózási Társaság. Az alapszabályt kézírással Kossuth Lajos készítette.

6. – Láthatatlan munka napja

A láthatatlan dolgokról vagy nem tudnak, vagy nem is akarnak tudomást venni az emberek. A műszaki tudomány képviselőinek egyik fő törekvése, láthatatlan mérhetővé, láthatóvá tétele. Az atomerőműben az ionizáló sugárzás láthatóvá tétele (pl. diffúziós ködkamra, TLK) mellett nem feledkezünk meg az emberi kapcsolatainkról. Nem is olyan régen Kanadában kezdeményezték, majd a háztartásbeli nők európai szervezeteinek szövetsége (FEFAF) felkarolta a láthatatlan munka napjának meghirdetését. Ezzel az volt a cél, hogy ráirányítsák a figyelmet azokra az emberekre, akik csendben, szinte láthatatlanul, ellenszolgáltatás nélkül végzik a dolgukat. Egy egyetemi kutatás szerint, a láthatatlan munka becsült értéke a bruttó hazai termék (GDP) egyharmadát is elérheti. E munka jelentősen hozzájárul a gazdaság fenntartásához, a munkaerő megújulásához, a jövő generációk felneveléséhez, erősíti a generációk közötti együttműködést, valamint tehermentesíti az állami intézményrendszert is. A kanadai kezdeményezéshez több EU-tagország is csatlakozott. Hazánkban is minden év áprilisának első keddjére, idén éppen április 6.-ára esik a láthatatlan munka napja. A láthatatlan munka végül is mind az, amit úgy végez valaki a családért, vagy egy közösségért, hogy nem vár érte anyagi ellenszolgáltatást. Ide tartoznak a különböző házi illetve ház körüli munkák, csecsemőgondozás, gyermeknevelés, idős, beteg vagy fogyatékkal élő ismerősről való gondoskodás. E munka nem korlátozódik az otthoni teendőkre, a közösségekért végzett szervezőmunka, a környezet szépítgetése, az emberek életminőségének javítása is a „fizetetlen munkások” állhatatosságának eredménye. E gondolatok jegyében, a koronavírus-fertőzéssel és globalizációval terhelt életünkben javaslom, hogy álljunk meg egy napra, idén április 6.-án, és köszönjük meg e sok-sok önzetlen munkát a szülőknek, nagyszülőknek, az otthon gondozóknak és tanítóknak. Hálás köszönet illeti az önkénteseket is, akik munkája ma már nélkülözhetetlen. Legvégül, azt kérem, ne csak egy napon figyeljünk a láthatatlan munkára, mert úgy járhatunk, mint a hiteltelen ember: „vizet prédikál és bort iszik”. A láthatatlan munkát jellemzően a nők végzik, de a megváltozott világunkban a férfiak szerepe is egyre nagyobb e területeken. Kedves kollégák, a jelzett munkát ne csak elvárjuk, hiszen csak úgy leszünk hitelesek, ha – példát mutatva gyermekeinknek, unokáinknak és munkatársainknak – mi is végezzük! Egy aktuális székely mondás szerint: „Most a szükség bővelkedik!”

8. – 140 éve született Oltay Károly mérnök

Budapesten született Oltay Károly (1881-1955) mérnök, a geodéziai tudomány és műszaki felsőoktatás kiemelkedő egyénisége. A Budapesti Műszaki Egyetemen (BME) 1903-ban nyert oklevelet, majd a BME Geodéziai Tanszékén Bodola Lajos tanársegéde, utóbb adjunktusa; s közben hosszabb időt töltött a Potsdami Geodéziai Intézetben is. 1913-tól haláláig a geodézia rendes tanára volt. Részt vett az Eötvös-féle geofizikai és felsőgeodéziai mérésekben, Sterneck-féle ingákkal az ország számos helyén határozta meg a nehézségi gyorsulás szabatos értékét. 1927-ben létrehozta a Magyar Geodéziai Intézetet, amelynek tudományos működését ő vezette. A korszerű alapvonalméréseket – invardrótos berendezéssel – ő vezette be hazánkban. 1932-től Budapest városmérésének munkatársa, majd vezetője lett. 1945-től a háború alatt elpusztult Duna- és Tisza-hidak újjáépítésével kapcsolatos geodéziai mérések irányítója volt. Több, széles körben használatos geodéziai mérőműszert (pld. az Oltay-féle felsőrendű szintező műszert, a prizmás tachimétert stb.) ő tervezett és szerkesztett. Több mint ötven esztendő oktatói működése során mérnökök

generációit nevelte fel és kétszer választották a BME Mérnöki és Építészmérnöki Kar dékánjává. 1925-ben ő alapította a Geodéziai Közlöny című tudományos folyóiratot.

9. - 120 éve született Hüttl Hümér mérnök

Budapesten született Hüttl Hümér (1901-1967) kultúrmérnök, közgazdász és sportrepülő. Mérnöki diplomáját a Budapesti Műszaki Egyetemen szerezte 1930-ban. 1927-1929 között Párizsban tanult és tanulmányai mellett aviatikával foglalkozott. 1934-ben az USA-ban tanulmányozta a korszerű repülőtérelépítést, hogy tapasztalatait Budapest új repülőterének építésénél használhassa. Tanulmányútjáról szaklapban is írt részletes ismertetést. 1926-1939 között a Nemzetközi Repülő Szövetségben (FAI) volt hazánk állandó képviselője. 1930-tól 1946-ig a Magyar Aero Szövetség titkára, majd főtitkára volt. 1945 után kutatómunkát végzett, az Út- és Vasúttervező Intézetnél (UVATERV) helyezkedett el.

11. – 120 éve született Árkay Bertalan építész

Budapesten született Árkay Bertalan (1901-1971) építész, iparművész, festő, a modern magyar építészet egyik úttörője. Egyetemi tanulmányait a Budapesti Királyi József Nádor Műegyetemen végezte el 1925-ben, majd apja, Árkay Aladár (1868-1932) építész irodájába került. 1926-ban a párizsi Academie des Beaux-Arts ösztöndíjasa volt és Thier, párizsi építész irodájában dolgozott. 1926-1927 között a bécsi Akademie der Bildenden Künste főiskolán és a Meisterschule für Architectur-on tanult, Peter Behrenstől. 1937-től a Szépirodalmi és művészeti Akadémiának, 1941-től a Fővárosi Közmunkák Tanácsának tagja volt. 1961-ben festményeivel II. díjat nyert a párizsi Salon des Beaux-Arts kiállításán. Sokoldalú tervezői, városrendezői és egyházművészeti munkásságából kiemelkedő a budapesti Városmajori templom (apja terveit folytatva fejezte be), a mohácsi fogadalmi templom, több bérház és villaépület.

12. – 120 éve született Fischer József építész

Budapesten született Fischer József (1901-1995) Ybl-díjas építész, politikus, országgyűlési képviselő, az új magyar építészet képviselője. A CIAM (Congres Internationaux d'Architecture Moderne, a Modern Építészet Nemzetközi Kongresszusa) magyar csoportjának vezető tagja volt. Számos családi ház és lakóház mellett tervezte a Szabadsághegyen a Rege szállót és a Gyopár szállót. A II. világháború után a Fővárosi Közmunkák Tanácsa elnöke volt.

12. – 100 éve született Schlick Ignác vasgyáros

Pesten született Schlick Ignác (1821-1869) magyar vasgyáros, az első magyar vasöntők egyike. Középiskolai tanulmányai után Franciaország és Svájc vasöntőgyáraiban tanult. Hét év után hazajött és 1847-ben vasöntödét rendezett be Budán, mely rövid ideig működött. Több évig az Óbudai Hajógyárban az öntöde vezetője volt, majd vejével, Langenfeld Friggyessel ismét öntödét nyitott Budán (1847-1860). Később átköltöztek Pestre és megalapították a Schlick gyárat (1860). Később külön szoboröntő műhelyt rendezett be. A Schlick gyár alkotásai: a Magyar Állami Operaház színpada; a volt Fővámház; a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Állami Operaház tetőszerkezete; az Iparcsarnok vasszerkezete és a Varasd melletti nagy Dráva-híd.

15. – 120 éve született Hazay István mérnök

Budapesten született Hazay István (1901- 1995) Kossuth-díjas földmérő mérnök, egyetemi tanár, akadémikus. 1922-ben mérnöki oklevéllel fejezte be tanulmányait a budapesti királyi József Műegyetemen. 1923-tól 1941-ig az Állami Földmérés háromszögelési hivatalának alkalmazásában állt,

előbb mint segédmérnök, majd mint mérnök. Időközben 1927-ben földmérnöki, 1929-ben háromszögelmérnöki vizsgát tett, majd ezt követően is tovább képezte magát, és 1934-ben megszerezte műszaki doktori oklevelét. 1941-től címzetes miniszteri tanácsosként, műszaki főtanácsosi rangban a Pénzügyminisztérium állami földmérési (IX/b.) osztályának vezetője, 1947-től 1949-ig minisztériumi osztályfőnök volt. Érdemeket szerzett a hazai földmérnök-képzés megszervezésében, irányításában. Eredményei: a statikai koordináta-kiegyenlítés, az országos felsőrendű háromszögelési hálózat kiegyenlítő eljárása, a Gauss–Krüeger-vetület hazai viszonyokra alkalmazása, nagyobb területek ábrázolása egységes vetületi koordináta-rendszerben, csomópontrendszerek kialakítása és a kéregmozgási szintezési hálózatok kiegyenlítési módszere.

16. – 130 éve született Egerváry Jenő Elek matematikus

Debrecenben született Egerváry Jenő Elek (1891-1958) Kossuth-díjas matematikus, műegyetemi tanár, akadémikus. Középiskolai tanulmányait a debreceni Állami Főreáliskolában végezte. A budapesti tudományegyetemen bölcsészdoktori oklevelet szerzett. 1918-tól a budapesti Állami Felső Ipariskola rendes tanára, 1940-től pedig a budapesti Műegyetem professzora, a II. számú Matematikai tanszék vezetője lett. A Magyar Tudományos Akadémia Alkalmazott Matematikai Kutató Intézetének egyik alapítója volt. 1931-ben König Dénes egy gráfelméleti tételének új bizonyítását és általánosítását adta, amely eredményeken alapulva később Harold W. Kuhn amerikai matematikus kidolgozta a világszerte ismert ún. magyar módszert. Legfőbb kutatási témái az algebra, az analízis, a geometria, a mátrixelmélet, a differenciálegyenletek és alkalmazásai területeiről származtak

19. – 110 éve született Bálint Lajos mérnök

Bukarestben született Bálint Lajos (1911-1980) gépészmérnök, egyetemi tanár. A bukaresti műegyetemen szerzett gépészmérnöki oklevelet 1938-ban, majd a Malaxa-művekben lett üzemmérnök, később pedig üzemvezető. 1943-ban került Csepelre, ahol a Weiss Manfréd cégnél lett üzemvezető, majd 1947-ben az utódintézmény, a Csepel Művek Szerszámgépgyárának főmérnöke. 1949-ben a Nehézipari Központ, majd a Nehézipari Minisztérium, azután a Kohó-és Gépipari Minisztérium osztályvezető-helyettese, majd osztályvezetője 1953-ig. Emellett 1948-tól az Állami Műszaki Főiskola tanára és a BME-n a gépgyártás-technológia egyik előadója lett. 1953-68 között a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen (NME) docens, majd egyetemi tanár, s emellett másodállásban 1948-60 között a Műszaki Könyvkiadó munkatársa volt. 1963-ban lett a miskolci egyetemen az általa alapított gépgyártás-technológiai tanszékvezetője, s mellette 1960-tól a Gépipari Technológiai Intézet Intézet igazgatója nyugalomba vonulásáig, 1976-ig. Kiemelkedő szerepe volt a gépgyártás-technológia felsőfokú oktatása hazai megszervezésében, és az ehhez kapcsolódó gépipari technológiai kutatások megindításában. Tagja volt az MTA Gépészeti Bizottságának, továbbá elnökhelyettese a Nemzetközi Hegesztési Szövetség Magyar Nemzeti Bizottságának. 1957-től szerkesztésében jelent meg a Gépipari zsebkönyvek sorozat.

20. – 120 éve született Szebellédy László kémikus

Rétságon született Szebellédy László (1901-1944) kémikus, egyetemi tanár, a Műegyetem Szervetlen és Analitikai Kémiai Intézetének igazgatója. A műszeres analízis legelső jelentős hazai fejlesztője volt. Munkatársával, Somogyi Zoltánnal együtt dolgozta ki 1938-ban az ún. coulometriás titrálás módszerét, amely mára az analitikai kémiának világszerte használt és továbbfejlesztett jelentős fejezetévé nőtte ki

magát. Találmánya a katalitikus kronometriás módszer, az egyik legérzékenyebb analitikai eljárás, melynek segítségével mikrogramm vagy ennél is kisebb mennyiségben jelenlevő elemek is meghatározhatók.

20. – 180 éve született Gyengő László Viktor mérnök

Győr-Alsóvárosban született Gyengő László Viktor (1841-1884) építésvezető, a XIX. sz. második felének jeles vasútépítő mérnöke. A Pest-Losoncz-Besztercebánya, a Pest-Hatvan, és a dél-magyarországi vaspályákat az ő szakmai irányításával építették. Rész vett a Tisza-szabályozás munkálataiban is. Azon bizottságnak is tagja volt, amely az akkor már hivatalos állami nyelvet, a magyart bevezettette a vasúti munkálatok területén is. A segítségével épített vonalakon még ma is utazhatunk, s a kalauz is magyarul beszél. Legjelentősebb műszaki tevékenysége: a párizsi Eiffel cég magyarországi képviselőjeként ő vezette a budapesti Nyugati pályaudvar épületének építését. Az építkezés kivitelezői részvénytársaságok voltak: a francia Schneider, Fives-Lille, Eiffel cégek, és a Vitkovic-féle magyar vasmű. Eiffel irodája volt a fővállalkozó a tetőszerkezet nagy fesztávú elemeinek E. Polonceau által kikísérletezett rendszerét alkalmazta. A tervező August W. De Serres volt, az Osztrák–Magyar Államvasutak bécsi központi építészeti tervezője. A Nyugatról szólva az idegenvezetők a párizsi torony miatt megemlítik Eiffel nevét – mi azonban gondoljunk a munkálatokat összehangoló magyar mérnökre, Gyengő Lászlóra is.

22. – Föld napja

A Föld Napja elnevezésű világméretű környezetvédelmi akciónap – társadalmi kezdeményezésként – 1970-ben indult el az USA-ból. Magyarországon 1990 óta a szervezők aktuális akciókkal felhívják a figyelmet a környezet védelmének fontosságára.

22. – 130 éve született János Viktor tervező

Vittorio Jano néven kivándorolt szülők gyermekeként San Giorgio Canavese-ben született János Viktor (1891-1965) autó-tervező és konstruktőr. Csupán húsz éves műszaki rajzoló, amikor a FIAT tervezési, majd fejlesztési osztályára került. Itt bizonyított és 1921-ben már a tervező részleg vezetője lett, részt vett a híres 2 literes versenyautó tervezésében. 1923-ban az Alfa Romeóhoz váltott, az Alfa Romeo P2-t ő tervezte. Ez nyolchengeres 140 lóerős motorral rendelkezett, és végsebessége 225 km/óra volt. Később megnövelték a teljesítményt 175 LE-re és két porlasztót helyeztek bele. Ez a versenyautó 1924-ben részt vett a II. Cremonai versenyen és sorra verte versenytársait, hét éven át veretlen volt. Az ő tervei alapján kezdték 1927-ben gyártani a 6C 1500-as Alfa autót. Ennek is nagy sikere volt. Cége a húszas években komoly válságon esett át, felszámolása is felmerült, de versenyautói sikereinek köszönhetően ez nem következett be. János Viktor folytatta világszínvonalú tervező munkáját, 1932-ben már az IRI-t (Institute for Industrial Reconstruction, Ipari Újjáépítési Intézet) vezette. Már nem csak a versenyjárművekre, hanem a közúti járművekre, buszokra, teherautókra összpontosították a termelést. Az Alfa Romeo újra felvirágozott, ez nagyban neki is köszönhető. Tervezői tevékenységét később más híres cégeknél folytatta: mind a Lanciánál, mind a Ferrarinál szívesen látott tervező volt. Munkásságának méltó emléket állítottak az Alfa Romeo és a Ferrari múzeumában is.

24. – 120 éve született Bélteky Lajos mérnök

Mándokon született Bélteky Lajos (1901-1980), aki 1926-ban szerzett gépészmérnöki oklevelet a budapesti József Műegyetemen. 1926-tól 1929-ig az Elektromos Szerelési Vállalat alkalmazásában állt

mint építésvezető mérnök, majd két éven át a bábolnai és kisbéri ménesbirtokok villamosítási munkálatainak vezetőjeként tevékenykedett. 1930-ban felvételt nyert a Budapesti Mérnöki Kamarába. 1931-től 1936-ig a Kereskedelemügyi Minisztériumban dolgozott, ezt követően tíz esztendeig az Iparügyi Minisztérium gépészeti főosztályának főmérnöke volt, majd 1946-tól három éven át az Építésügyi és Közmunkaügyi Minisztérium alkalmazta előadóként. 1949-től az Országos Vízgazdálkodási Hivatal mélyfúró csoportjának vezetői tisztségét látta el, ahonnan három év elteltével a Belügyminisztériumba került, itt a földtani főosztály főelőadója volt. 1953-ban átment az Országos Földtani Igazgatósághoz csoportvezető főmérnöknek, ahol 11 esztendőt töltött el. 1964-től 1975-ös nyugdíjba vonulásáig a Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Intézet (VITUKI) osztályvezetőjeként dolgozott. Jelentős mértékben hozzájárult a falusi ivóvízellátás javításához, miután az egyik kezdeményezője volt az úgynevezett törpe vízművek kiépítésének, amelynek segítségével az 1950-es évektől kezdve új alapokra helyezték Magyarországon a kistelepülések ivóvízzel való ellátását. Meghatározó szerepet vállalt többek között hazánk geotermikus viszonyainak feltárásában, a mélyfúrású kutak fejlesztésében és a hazai hévízkataszter összeállításában.

26. – Szellemi tulajdon világnapja

Az ENSZ szakosított világméretű szervezete, a Szellemi Tulajdon Világszervezete (World Intellectual Property Organization – WIPO) 1967 április 26-án alakult. Küldetése: védje a szellemi tulajdont az egész világon, és ösztönözze, elősegítse a kreatív tevékenységeket. 2001-ben a saját születésnapját nyilvánította a genfi székhelyű WIPO közgyűlése a „szellemi tulajdon világnapjává”.

27. – 190 éve született Braun Károly (Carl Braun) fizikus – 2021

A németországi Neustadtban született Braun Károly (1831-1907) csillagász, fizikus, tanár, aki rendkívül találékony műszertervező is volt. Az ún. passzázs mikrométer és a spektro-heliográf alap gondolata is tőle származik. Csillagászati ismereteit Rómában, P. Angelo Secchi mellett sajátította el, majd több osztrák és cseh főiskolán tanított. Haynald Lajos kalocsai bíboros érsek 1877-ben meghívta az általa alapított csillagvizsgáló vezetőjéül. Itt kezdte a csillagászati megfigyeléseket, és előre látó módon kiképezte hivatali utódait: Hüninger Adolfot és Fényi Gyulát. Rendkívül nagy pontossággal állapította meg a kalocsai Haynald Observatórium földrajzi helyzetét. 1884-ben nyugalomba vonult, ettől kezdve a Föld közepes sűrűségének meghatározásával és a gravitációs állandó értékének kiszámításával foglalkozott.

27. – 120 éve született Ötvös Dániel vegyész

Kolosváron született Ötvös Dániel (1901-1994) vegyész. Oklevelét 1925-ben a budapesti József Műegyetemen szerezte. A Hungária Műtrágya- és Kénsavgyárban üzemmérnökként kezdett, itt 1928-tól üzemvezető lett. 1935-ben Szegeden jogi doktorrá avatták. 1938-ban cégvezető főmérnökként az újonnan induló pápai gyárrészleg vezetésével bízták meg. Kidolgozták a trisó-gyártás technológiáját. 1944-ben a Budapesti Kén utcai Üzem vezetésére kapott megbízatást. Ezt követően a Műtrágya- és Erdőtakarmánygyár műszaki vezetője, majd Peremartonban az Ipari Robbantóanyag-gyárba került. 1963-1972 közötti időszakban a Várpalotai Magyar Vegyészeti Múzeum első igazgatója volt.

28. – 120 éves a hazai műszaki doktori szabályzat

1901. március 22-én Ferenc József uralkodó ruházta fel a magyar királyi József Műegyetemet (a jelenlegi BME jogelődjét) a doktorrá avatás jogával. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1901. évi 31.649 számú

rendelete alapján, a Műegyetemen kidolgozták a „Szabályzat a műszaki doktori cím megszerzéséről” című dokumentumot, melyet a király 120 éve, 1901. április 28-án jóváhagyott. Ennek 1. §-a szerint „*A m. kir. József Műegyetemen az építész, gépészmérnöki, mérnöki és vegyészi szakosztályokban előadott műszaki tudománykörök szerint oly végzett hallgatókat, akik a m. kir. József Műegyetemtől oklevelet kaptak, szigorú vizsgálat alapján műszaki doktorrá képesít*”. A korabeli rendelkezés tartalmazta a szigorlatok tárgyait és az értekezés követelményeit, valamint intézkedett a tiszteletbeli műszaki doktori cím adományozásának és a külföldi műszaki doktori oklevelek honosításának feltételeiről is. Az első, 1902. január 16-án felavatott műszaki doktor Zielinski Szilárd professzor lett. Egyetemi doktori értekezésének tárgya Budapest forgalmi viszonyainak rendezése és a központi fővasút terve volt, amelyet Hajós György: Zielinski Szilárd címet viselő kiváló könyve részletesen ismertet. Tanulságos az első magyar műszaki doktori fogadalom szövege, melyet a kiváló eredménnyel letett szigorlatai után írt alá az út- és vasútépítéstan egyetemi tanára: „*Én ... ünnepélyesen ígérem és becsületesre fogadom, hogy a magyar királyi József Műegyetem iránt, mely engem a műszaki doktori címmel fölruház, mindenkor illő tisztelettel viselkedem; teljes erőmből azon leszek, hogy a műszaki tudományok műveléséhez szükséges alapvető tudományokat, tehetségem- és körülményeimhez képest előbbre vigyem, műszaki ismereteimet csak a közjó előmozdítására használjam és minden tőlem telhetőt elkövetek, hogy hazám jó hírnevének öregbítéséhez hozzájáruljak.*”

Felhasznált irodalom:

- *MMK Történeti (Bizottság) Munkacsoport: Magyar mérnökök évfordulói 2021-ben*
Internet: mmk.hu/kamarai/historia
- *Évfordulóink a műszaki és természettudományokban*
MTESZ Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsága sorozatának egyes kötetei
- *História – Tudósnaptár - Természettudósokhoz kapcsolódó évfordulók*
Internet: tudosnaptar.kfki.hu/historia
- Nagy Ferenc szerk.: *Magyar tudóslexikon A-tól Zs-ig*
1997. – BETTER – MTESZ – OMIKK
- Kenyeres Ágnes szerk.: *Magyar Életrajzi Lexikon I-IV.*
1967-1990. – Akadémiai Kiadó
- *Mérnöki évfordulók, emlénapok és programok - 2014. január 1-től havi bontásban*
Internet: mmk.hu/kamarai/historia
- *Egyéb életrajzi és műszaki források*

Készítette:

Sipos László József villamosmérnök, minőségügyi szakmérnök

Magyar Mérnöki Kamara (MMK) Történeti (Bizottság) Munkacsoport tagja